

	1978	1983	stigning i pct.
Fængselskapacitet (antal pladser)	3.300	3.800	15
Belæg (antal indsatte)	2.950	3.250	10
Bevogtningspersonale (antal betjente)	1.700	2.300	35

Mens altså fængslernes kapacitet blev sat op med 15 pct. fra 1978 til 1983, blev antallet af indsatte (gennemsnitsbelæg på årsbasis) kun øget med 10 pct., mens antallet af fængselsbetjente steg med 35 pct.

At ekspansionen udelukkende er sket på bevogtningspersonalets område dokumenteres af, at på de åbne fængsler er dette personales andel stegt fra 49 til 52 pct. af de ansatte. På de lukkede fængsler er det steget ikke mindre end fra 52 pct. til 62 pct.

Det betyder, at hvor der i 1978 var 5,7 fængselsbetjent pr. 10 fanger, var der i 1983 præcis 7 betjente pr. 10 fanger. På de lukkede anstalter voksede tallet endog fra 8 pr. 10 i 1978 til at overstige fangetallet: 10,5 pr. 10 fanger i 1983.

Resultatet er, at Danmark vedrørende bevogtningspersonale fører langt over de fleste andre lande. F.eks. er der i England kun 5 betjente pr. 10 fanger.

Dele af bevogtningspersonalet havde, inden denné ekspansion satte ind, fået opgaver ud over bevogtning, ligesom man i deres uddannelse søger at lære dem andre holdninger. Betjente deltager f.eks. i enhedens behandling af disciplinærsager, prøveløsladelser o.lign. Men den voldsomme udvidelse havde ikke noget at gøre med ekstra opgaver f.eks. omkring behandling, resocialisering, undervisning, velfærdsforanstaltninger eller lign. Tværtimod var bevogtningsopgaverne blevet mere udprægede i kraft af skærpede visitationsregler, restriktioner og disciplinærstraffe indført efter betænkning om volds- og narkoproblemer.

Denne linje har beklageligvis medført et tilbageslag for det, der er blevet kaldt liberalisering af fængselsvæsenet, ligesom den – trods indførelsen af forsøget med samfundstjeneste – har medført en forskydning i retning af flere frihedsberøvende straffe på bekostning af andre muligheder. Det er f.eks. typisk, at antallet af betingede domme i absolutte tal (trods stor stigning i antallet af domme) er faldet siden 1975. Det samme gælder tiltalefralfald. Betingede domme toppede med 27 pct. af samtlige i 1974, hvorefter de faldt til 22 pct. i 1980.

Omvendt nåede de ubetingede bunden i 1977 med 24 pct. og steg til 26 pct. i 1980.

Der er brug for en omfattende kriminalpolitisk reform, som i første række begrænser omfanget af frihedsstraf. Det foreslås, at alle de nuværende domme på op til 5 års fængsel fremtidig gives som kombinationsdomme, hvoraf $\frac{1}{3}$ afsnes og $\frac{2}{3}$ gøres betinget. Hvis de nuværende strafferammer fastholdes, betyder det en reduktion af de reelle afsoningstider til halvdelen.

Den nuværende prøveløsladelsesordning opfattes som vilkårlig, fordi ca. 10 pct. får afslag. Forslaget fjerner elementet af tidsbestemthed. I den betingede periode kan der via tilsyn sikres en social støtte til resocialisering, og der kan gribes hurtigt ind i tilfælde af risiko for eller forekomst af ny kriminalitet.

En sådan ændring vil også imødekomme justitsministerens tanker om kortere og mere effektive straffe med hurtig indsættelse. Forslagsstillerne vil imidlertid ikke overlade domstolene at administrere en nedsættelse af straffene med $\frac{1}{3}$ i forbindelse med en afskaffelse af prøveløsladelsen. Sporene fra 1982 skræmmer, hvor folkettingen ved vedtagelsen af en ændring af straffeloven lagde op til en sænkning af strafudmålingen med $\frac{1}{3}$ ved de almindelige berigelsesforbrydelser. Denne ændring synes reelt ikke at have haft nogen virkning. Anvendelsen af kombinationsdomme er sikrere og bedre, og prøveløsladelser kan reduceres til særlige tilfælde.

For straffe over 5 års fængsel bør prøveløsladelsesmuligheden dog forbedres, både af menneskelige og kapacitetsmæssige grunde. En hovedårsag til, at fængslerne »sandede til« i begyndelsen af 80'erne, var, at strafferammen for alvorlige narkoforbrydelser blev sat drastisk op. Flere sad længe, og ventepukkelen voksede sig stor.

Det var ikke som tilsigtet bagmændene, man fik ram på. Som det f.eks. blev fremhævet af flere af de sagkyndige på justitsministerens førnævnte konference, var det kun narkokurererne, man ramte. De er rekrutteret fra nøjagtig den samme sociale tabergruppe som det øvrige fængselsklientel. Derfor har man med de skærpede rammer blot opnået at sætte strafniveauet op for ganske almindelige gennemsnitskriminelle. Følgerne af deres langvarige fængselsstraffe har været endnu mere alvorlige menneskelige og sociale tilpasningsproblemer. Der er igangsat en ond cirkel med større recidivrisiko,